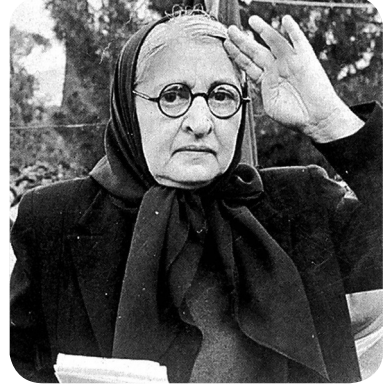

Halide Edip Adıvar

Halide Edip, 1882’de İstanbul’da Ceyb-i Hümayun katipliği ve sonraları Yanya ve Bursa Reji Müdürlüklerinde bulunmuş Mehmet Edip Bey’in ve Fatma Bedrifem Hanım’ın kızları olarak dünyaya gelir. Küçük yaşta annesini kaybeden Halide Edip, babasının yeniden evlenmesiyle dedesinin yanında teyzelerinin, dādılarının ve yabancı mürebbiyelerin bakım ve eğitimi altında yetişir. Yıldız yakınlarında Kira Eleni’nin çocuk yuvasına verilir. Burada Rumca öğrenir. 7 yaşında Amerikan Kolejine yazılır. Bir ara okulu bırakmak zorunda kalsa da sonra tekrar dönerek Amerikan Kolejini bitirir. Filozof lakaplı Rıza Tevfik’ten felsefe, edebiyat, Salih Zeki’den matematik dersleri alır. 1897’de John Abbot’tan *The Mother*’ı Türkçeye tercüme eder. Koleji bitirdikten sonra eski hocası Salih Zeki ile evlenir. Bu evlilikten 1903’te ilk çocukları Ayetullah, on altı ay sonra da Zeki Hikmetullah dünyaya gelir.

1908’den itibaren yazılarını *Vakit*, *Akşam*, *Tanin* gazetelerinde ve *Yeni Mecmua*, *Musavver Muhit*, *Şehbal* dergilerinde Halide Salih adıyla yayımlar. 31 Mart Olayı’ndan sonra çocuklarıyla Mısır’a gider, oradan da İngiltere’ye geçer. 1909’da Anadolu’ya döndüğünde *Heyûla* ve *Raik’in Annesi* tefrika edilir. Ardından da *Seviyye Talip* yayımlanır. Salih Zeki Bey’le olan evliliğini 1910’da sonlandırır. Bu tarihten sonra beş yıl boyunca Kız Öğretmen Okulu’nda öğretmenlik ve Vakıf Kız Mekteplerinde müfettişlik yapar. 1916’da Suriye’ye gider ve burada Kız Okulları Genel Müfettişliği görevine tayin edilir.

29 Nisan 1917’de ikinci evliliğini Dr. Adnan Adıvar’la yapar. Halide Edip, 1918-1919 yıllarında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Batı Edebiyatı dersleri verir. İstanbul’un işgali ile millî duygularla yaptığı miting konuşmasıyla Millî Mücadele’ye aktif bir şekilde katılır. Millî Mücadele’ye destek için 2 Nisan 1920’de Ankara’ya gelir ve Yunanlıların yaptığı zulümleri incelemek için *Tetkik-i Mezalim* işleri ile görevlendirilir. 30 Ağustos Zaferi’nden sonra İzmir’e de geçen Halide Edip, cumhuriyetin ilanından sonra tekrar yazı hayatına yoğunlaşır ve 1923’te *Vurun Kahpeye* adlı romanını tefrika eder.

Halide Edip 1924'te eşi Adnan Adıvar'la birlikte Viyana'ya geçer. Daha sonra dört yıl Londra ve on yıl da Paris'te kalır. Fransa'nın Sorbon, İngiltere'nin Cambridge ve Oxford Üniversitelerinde konferanslar verir. 1932'de Colombia Üniversitesi tarafından Amerika'ya davet edilir. Burada Yale, Michigan, Colombia Üniversitelerinde çeşitli konferanslar verir. 1935'te Mahatma Gandhi tarafından Hindistan'ın sosyal durumu üzerine araştırma yapması için Hindistan'a davet edilir.

1939'da Türkiye'ye döner ve 1940'ta İstanbul Üniversitesinde İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörü olarak göreve başlar. 1950-1954 yılları arasında İzmir bağımsız milletvekili olarak meclise girer. Vekillikten ayrıldıktan sonra tekrar İstanbul Üniversitesinde çalışmaya başlayan Halide Edip, 1955'te eşi Adnan Adıvar'ı kaybeder. Kendisi de geride birçok eser bırakarak 9 Ocak 1964'te dünyaya gözlerini kapatır.

Eserleri:

Romanları: *Heyulâ*, *Raik'in Annesi* (1909), *Seviyye Talip* (1910), *Handan* (1912), *Yeni Turan* (1912), *Son Eseri* (1913), *Mev'ud Hüküm* (1918), *Ateşten Gömlek* (1922), *Vurun Kahpeye* (1923), *Kalp Ağrısı* (1924), *Zeyno'nun Oğlu* (1926), *The Daughter of the Clown / Sinekli Bakkal* (1935), *Yolpalas Cinayeti* (1936), *Tatarcık* (1939), *Sonsuz Panayır* (1946), *Döner Ayna* (1963), *Âkile Hanım Sokağı* (1957), *Kerim Usta'nın Oğlu* (1958), *Sevda Sokağı Komedyası* (1959), *Çâresaz* (1961), *Hayat Parçaları* (1963).

Hikâyeleri: *Harap Mabetler* (1911), *Dağa Çıkan Kurt* (1922), *İzmir'den Bursa'ya* (1922), *Kubbede Kalan Hoş Sadâ* (1974).

Tiyatroları: *Ken'an Çobanları* (1916), *Maske ve Ruh* (1937).

Anıları: *Mor Salkımlı Ev* (1926), *Türk'ün Ateşle İmtihanı* (1928).

İnceleme Kitapları: *İngiliz Edebiyatı Tarihi I, II, III* (1940-1946-1949); *Üniversite Kafası ve Tenkid* (1942), *Edebiyatta Tercümenin Rolü* (1944), *Sana Rey Veriyorum Hakkında* (1951), *Türkiye'de Şark-Garp ve Amerikan Tesirleri* (1955), *Dr. Adnan Adıvar* (1956).

Çevirileri: *The Mother* (1897), *Talim ve Terbiye* (1911), *Babür Han* (1914), *Gizli Belde* (1924), *Hamlet* (1941), *Osmanlı Şiir Tarihi, Nasıl Hoşunuza Giderse* (1943), *Coriolanus* (1945), *Antonius ve Kleopatra* (1949, Mina Urgan ile), *Hayvan Çiftliği* (1952), *Marcus Antonius* (1956).

Semih TOPSAKAL